

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA

10 ZŁOTYCH POLSKICH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

REDAKCJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFON 131-92.

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW.-KRZYSKA 13 M. 15.
TELEFON 442-63.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł., — $\frac{1}{2}$ str. 225 zł., — $\frac{1}{3}$ str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł., — $\frac{1}{2}$ str. 150 zł., — $\frac{1}{4}$ str. 75 zł. Ogłoszenia związków samorz. (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25% taniej) za str. 200 zł., — $\frac{1}{2}$ str. 100 zł., — $\frac{1}{4}$ str. 50 zł.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. Nr. 1520.

Redakcja rękopisów niezwraca

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, pos. Aleksander Bogusławski, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.

ROK XI.

WARSZAWA, 1 GRUDNIA 1929 R.

Nr. 48

TREŚĆ NUMERU 48: Dwie metody — M. J. Fundusze przewencyjne Pow. Zakł. Ub. Wz. — W. Gajewski. Sprawy bieżące. Z Biura Zjazdów Sam. Ziemi. Gmina wiejska i miejska: a) Podział obowiązków pomiędzy członków zarządów gmin. kas. poż.-oszczędność. — W. L. b) Kronika gminna. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Komunikaty. Ogłoszenia.

Od Administracji.

W drugiej połowie grudnia r. b. ukaże się Kalendarz Samorządowy na rok 1930 i rozesłany zostanie do wszystkich PP. Prenumeratorów „Samorządu“.

Cena Kalendarza Samorządowego — 7 zł. za egz.

Dwie metody

W rozmaity sposób usiłowano pchnąć państwa na tory cywilizacyjnego postępu. Przyjrzyjmy się dwom skrajnym pod tym względem metodom.

Oto rosyjski car, Piotr Wielki, zapragnął, aby rządzone przez niego społeczności dorównały poziomem cywilizacji społecznościom Zachodu. Rozkazał tedy: tak ma być. Dla realizacji swego ideału, który bynajmniej nie był ideałem narodu rosyjskiego, uruchomił cały aparat władzy, posługujący się bezwzględny przymusem. Jednym skokiem miała Rosja, pędzona przymusem, nadrobić wiekowe spóźnienia i stanąć w jednym rzędzie z państwami kulturalnego Zachodu.

Tą samą, w zasadzie, drogą, kroczył cały oświecony absolutyzm. Temi samymi metodami posługuje się również najbardziej nowoczesny absolutyzm: bolszewizm rosyjski. Różne są ideały, ale metoda jednak: oderwany lub mniej albo więcej daleki od rzeczywistości dągnięć społeczeństwa ideał, uznany za słuszny sam w sobie, przyobleczony w formę obowiązującej normy i realizowany przymusem.

Na przeciwnym biegunie pod względem stosowanych metod znajdziemy rozwój kultury angielskiej. Tam obowiązujące prawo nie wybiega daleko przed rozwój stosunków, którego motory tkwią w samym społeczeń-

stwie. Raczej tylko utrwała i upowszechnia to wszystko, co już wytworzyło życie. Dlatego tak często obowiązujące w Anglii ustawodawstwo wydaje się przestarzałe i zacofane w porównaniu z kontynentem.

Obydwie metody niezawodnie mogą dać rezultaty. Różna ich jednak będzie wartość z punktu widzenia zakorzenienia się w społeczeństwie stałości i trwałości oraz z punktu widzenia ofiar, niezbędnych do ich osiągnięcia.

*
*
*

Przejdźmy od rzeczy wielkich do mniejszych. I w rzeczach mniejszych i zupełnie małych znajdziemy bowiem przejawy tych samych dwóch, wspomnianych wyżej, metod postępowania.

Oto tak doskonale nam znany maksymalizm ustawodawczy. Spróbujmy osądzić Polskę według obowiązującego ustawodawstwa: co za idealny i jak bardzo kulturalny kraj! A rzeczywistość? Dzieli ją od stanu ustawowego nie krok jeden, co byłoby rzeczą usprawiedliwioną, ale dystans wprost ogromny.

Ustawy w Polsce rodzą się rzadko pod wpływem aktualnych konieczności życia. Częściej biorą swój początek w abstrakcyjnych koncepcjach, zresztą najpięk-

niejszych samych w sobie i podyktowanych jak najlepszą wolą. Źródłem natchnienia ustawodawcy bywa częściej wspólny dorobek kultury całego świata, aniżeli polska rzeczywistość. Faktyczny autor ustawy, którym z reguły bywa utalentowany specjalista - urzędnik, ma przed oczyma wymarzony ideał i przeciwstawia go aktualnej rzeczywistości. Stwierdziwszy rozbrat — daje maksymalnemu ideałowi sankcję ustawy: tak być ma i być musi. O sposób i środki realizacji, a więc o rzeczy najważniejsze, najmniej się już troszczy. Olbrzymi dystans między ustawowym ideałem i rzeczywistością wypełnia możliwie najprostszą i najbardziej schematyczną formułą, jak np.: takie a takie kategorie związków komunalnych zrobiać to i to...

Bardzo rzadko ustawy nasze biorą za punkt wyjścia istniejące stosunki i stwierdziwszy niezadawalający stan rzeczy, starają się poprawić go o jeden krok albo o dwa kroki. Jeszcze rzadziej biorą za wzór zastosowane już w praktyce polskiej w poszczególnych wypadkach rozwiązanie zagadnień i starają się wesprzeć je sankcją prawa, utrwalić i upowszechnić. Z reguły mierzą bardzo daleko i wysoko. Są częściej maksymalnemi p r o g r a m a m i, aniżeli ustawami.

Dlatego tak często znajdujemy taką przepaść między życiem a nakazami ustaw, że aż ręce opadają. Dlatego tyle mamy obowiązujących norm niewykonywanych, albo zgoła niewykonalnych. I dlatego tak często zmieniamy ustawy, modyfikujemy ich idealne cele przed ich osiągnięciem, a jeszcze częściej zmieniamy przepisy o środkach, które do nich wiodą. Dlatego wreszcie tak rzadko obowiązujące prawo odpowiada poczuciu potrzeby wśród społeczeństwa.

Z obowiązującego prawa czynimy zbyt często bat do pędzenia społeczeństwa ku ideałom, których ono w ich maksymalistycznym ujęciu nie rozumie i nie odczuwa. A tymczasem prawo winno być raczej tylko pomocnym środkiem dla tych sił społecznych, które wiodą w wyższe regiony kultury.

W ten sposób stworzyliśmy sobie cudowny gmach ustawodawstwa sanitarnego, w którym wszystko przewidziano i wszystkie problemy rozwiązano — na papierze. W taki sam sposób skonstruowaliśmy i rozbudowaliśmy bardzo szeroko nasze ustawodawstwo o opiece społecznej. Tak samo załatwiliśmy się z zagadnieniem alkoholizmu. Podobnie „rozwiązaliśmy“ palący problem szkolnictwa powszechnego i wiele innych spraw.

A jednak czy stan zdrowotności w Polsce byłby naprawdę gorszy, gdyby ustawodawstwo sanitarne nie było tak piękne i kompletne? Czy bez tego ustawodawstwa byłby choć jeden szpital mniej? Czy na zmniejszenie niechlujstwa w Polsce więcej wpłynęły owe piękne przepisy sanitarno - porządkowe niż osobista akcja Ministra Spraw Wewnętrznych, posługująca się innymi i znacznie bardziej prymitywnymi środkami? Czy nasze idealne ustawodawstwo opiekuńcze przyczyniło się naprawdę, do powstania choćby jednego zakładu opieki więcej? I czyby zbudowano w Polsce choć o jedną szkołę mniej, gdyby nie istniało owo arcy-proste ustawowe rozwiązanie problemu budownictwa szkolnego?

Jesteśmy bezwzględni w produkowaniu prawa. Znacznie mniej bezwzględni w jego wykonaniu. Tem się różnimy od oświeconych władców absolutnych i od naszych sąsiadów ze wschodu. Ustawodawstwo nasze w praktycznym zastosowaniu mało przeszkadza życiu, które idzie swoim torem. Ale mu też i mało pomaga. Dla ustawodawstwa rola nazbyt skromna...

Powyższe uwagi nasunęły mi się z okazji nowych, znowu arcy-prostych i schematycznych pomysłów rozwiązania sprawy budowy szkół powszechnych w Polsce. Do sprawy tej powrócimy jeszcze niejednokrotnie.

M. J.

Fundusze prewencyjne Pow. Zakł. Ub. Wzajemnych

Istotną funkcją Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, jak każdego innego zakładu ubezpieczeń, jest wypłacanie poszkodowanym należnych indemnizacji, np. jeżeli idzie o ubezpieczenia od ognia, wypłacanie odszkodowań w wypadku pożaru.

Według budżetu na rok 1930 Pow. Z. Ub. Wz., działający na terenie całej Polski z wyjątkiem m. Warszawy tudzież woj. Pomorskiego i Poznańskiego, tytułem składki od przymusowych ubezpieczeń pobierze 74.800.000 złotych, a projektuje, na zasadzie specjalnych wyliczeń i doświadczenia, że wypłaci tytułem odszkodowań 49.900.000 złotych.

Ubezpieczenie więc od ognia kosztuje właścicieli domów prawie dwa razy tyle, co podatek gruntowy, jednak duża część (67%) wpłaconych składek idzie z powrotem do tych, którzy zostali dotknięci klęską ognia.

Ale zadania i obowiązki Zakładu nie ograniczają się tylko do zebrania składek i wypłacenia odszkodowań.

Ma on jeszcze w interesie swej zasadniczej akcji dążyć do tego, ażeby zapobiegać klęsce pożarów.

Im bardziej prawidłowo będą zabudowane nasze osiedla,

im więcej będzie budynków ogniotrwałych lub przynajmniej pokrytych ogniotrwałymi materiałami,

im gęstsza będzie sieć straży ogniowych,

im będą one lepiej wyposażone w narzędzia potrzebne i środki lokomocji,

im członkowie straży ogniowych będą lepiej wyszkoleni — tem rzadsze będą pożary, prędzej będą likwidowane i nie będą pochłaniać całych osiedli.

W miarę zaś zmniejszania się stopnia palności można będzie zmniejszać wysokość stawek ubezpieczeniowych.

Z tych powodów ustawodawca już zgóry upoważnił a nawet zobowiązał, ażeby część środków pozostałych

ze składek przeznaczono na organizację obrony przeciwpożarowej.

Plan użycia tych sum przewidzianych w budżecie wydatków zwyczajnych (art. 10 punkt k Rozp. Pr. Rz. z dn. 27.V.27 r. Dz. Ust. 46, poz. 410) ustala Rada Zakładu.

Otóż Rada przyjęła kalkulację składek ubezpieczeniowych w tej wysokości, ażeby 5% sumy tych składek mogło iść na akcję przeciwpożarową.

Zgodnie z tą zasadą Rada, uchwalając 31 października r. b. budżet na r. 1930, przyjęła, że na akcję przeciwpożarową należy przeznaczyć 5% od sumy składek 73.800.000 zł. (wzięto za podstawę sumę składek roku 1929 a nie przewidywaną r. 1930), t. j. 3.690.000 zł.

Sumę tę postanowiono rozdzielić w sposób następujący:

- 1) Zasiłki bezzwrotne dla straży pożarnych na:
 - a) zakup nowych narzędzi i naprawę uszkodzonych taborów 1.800.000 zł.
 - b) częściowe pokrycie kosztów automobilizacji taborów straży ogniowych w większych ośrodkach 600.000 ..
 - c) uzupełnienie taborów drużyn pożarnych przy szkołach rolniczych i seminarjach nauczycielskich 20.000 ..
- 2) Zasiłki bezzwrotne dla związków strażackich (na wydatki biur Głównego Związku Str. Poż. Rzpłitej i związków wojewódzkich) 420.000 ..
- 3) Zasiłki dla kasy strażackiej (ubezpieczenie od wypadków strażaków) gdzie wszyscy czynni strażacy winni być ubezpieczeni 20.000 ..
- 4) Zasiłek bezzwrotny dla organizacji rolniczych na prace sekcji pożarniczo - budowlanej 20.000 ..
- 5) Koszt urządzenia kursów pożarnictwa w szkołach rolniczych i seminarjach nauczycielskich 8.000 ..
- 6) Zasiłki na kursy pożarnictwa, kursy budowlane, wystawy i inne cele przeciwpożarowe 20.000 ..
- 7) Na nagrody za wykrycie podpalaczy i osobiste odznaczenia przy tłumieniu pożarów oraz częściowy zwrot kosztów za konie okaleczone w czasie jazdy do pożaru 7.000 ..
- 8) a) Kupno 40 kompletów dachowczarek z kompletem 500 podkładek i formą do gąsiorów
- b) 20 maszyn do wyrobu pustaków
- c) koszt transportowania tych maszyn 100.000 ..

(Dachowczarki i maszyny do wyrobu pustaków Zakład wypożycza bezpłatnie).

Daje to razem sumę 3.015.000 zł. na zasiłki bezzwrotne. Pozostała kwota 675.000 zł. Rada przeznaczyła na zasiłki zwrotne, wydawane związkom samorządowym, które podejmują dla straży większe inwestycje jak

np. automobilizację taboru straży, budowę remiz strażackich połączonych z salami teatralnymi, odczytowaniami i lokalami dla instytucji społecznych (coś w rodzaju domów ludowych), studnie, zbiorniki wody i wodociągi.

Wobec tego, że podobne kwoty były przeznaczane i w latach poprzednich np. w r. 1928 — 500.000 zł.; w r. 1929 — 685.000 zł. — związki samorządowe płacą już tytułem zwrotu raty roczne. Ich wysokość w r. 1930 przewidziana jest na 325.000 zł., czyli, że w roku 1930 będzie do wypożyczenia na poważniejsze inwestycje przeciwpożarowe 1.000.000 zł.

To są sumy budżetowe.

Poza niemi są jeszcze inne fundusze na akcję przeciwpożarową.

Art. 46 Rozp. Prezydenta Reczp. nakazuje, aby nadwyżkę funduszów, jaka pozostanie przy końcu każdego roku w dziale przymusowych ubezpieczeń budowli od ognia po pokryciu wszystkich wydatków i zobowiązań oraz odłożeniu rezerw, rozdzielić w sposób następujący:

65% na kapitał zapasowy,

1% na cele użyteczności publicznej,

34% dla wojewódzkich związków samorządowych na cele wymienione w art. 48.

Te 34% rozdziela się pomiędzy woj. zw. sam. w stosunku do składek wpłaconych w poszczególnych województwach. Do czasu ich utworzenia funduszem tym administruje czasowo Zakład.

Wojewódzkie zw. samorządowe (a obecnie Dyrekcja Zakładu) otrzymane sumy mają używać:

1) na udzielanie właścicielom budowli, ulgowych pożyczek na pokrycie budowli materiałami ogniotrwałymi oraz na budowę po pożarze ogniotrwałych budowli;

2) na zakładanie przez zw. samorządowe wytwórni i składów materiałów ogniotrwałych dla udzielania tych materiałów na warunkach ulgowych właścicielom budowli, podlegających przymusowi ubezpieczenia od ognia.

Na ten fundusz z nadwyżek budżetowych przelano w/g art. 48 nowej ustawy:

za r. 1927 — 3.545.257 zł. 24,

za r. 1928 — 2.380.000 zł.

na ten sam cel w/g § 44 dawnej ustawy przelano 4.634.756.55 (stan na 31.12.27 r.).

łącznie więc Pow. Zak. Ub. Wz. dysponuje na pożyczki ulgowe sumą ponad 10.000.000 złotych.

Pierwszeństwo do pożyczek ulgowych mają pogorzelnicy.

Pozatem jeszcze istnieje fundusz na pożyczki ulgowe dla związków samorządowych na cele przeciwpożarowe. (wytwórnie i składy materiałów ogniotrwałych, zbiorniki wody, studnie i wodociągi).

Wnosił on na 31.12.27 r. — 2.263.974 zł. 03.

Z funduszu tego można nadal korzystać na te cele, które obecnie częściowo są pokrywane z funduszu z art. 48, a częściowo z sum budżetowych, tak zw. zasiłki zwrotne.

Razem więc wszystkie fundusze na pożyczki ulgowe i zasiłki zwrotne w r. 1929 wynoszą około 15.000.000 zł., a że będą się co roku zwiększać z tytułu dotacji budżetowych i przypisu nadwyżek, będą te fundusze odgrywały coraz poważniejszą rolę w należytem zabudowaniu Polski oraz w należytem i nowoczesnem zorganizowaniu straży pożarnych.

Wacław Gajewski.

Sprawy bieżące

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH O WYNIKACH PRACY SAMORZĄDU.

W dniu 25 listopada 1929 r. Minister Spraw Wewnętrznych, p. Sławoj - Składkowski, wygłosił w Łodzi odczyt p. t. „Praca twórcza samorządów Polski współczesnej“. W odczycie swym podał P. Minister szereg danych cyfrowych, opartych na urzędowych materiałach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, z których podajemy niżej najbardziej charakterystyczne.

Rozwój ilościowy zakładów i urządzeń komunalnych w poszczególnych okresach czasu ilustruje następująca tablica:

Rodzaj urządzeń komunal.	1919 r.	1926 r.	1929 r.
Elektrownie	99	139	214
Rzeźnie	372	409	429
Hale targowe i targowiska	305	476	493
Wodociągi i kanalizacje	183	201	230
Cegielnie i betoniarnie	62	138	310
Izby szkolne	25.033	28.611	31.388
Kilometry linii tramwajowych	329	379	430
Ilość miast uregulowanych	74	129	165
Kilometry dróg	30.371	31.713	33.802
Łóżka szpitalne	25.662	30.966	34.659
Przychodnie dla ludności	—	133	579

Zarzut, jakoby inwestycje komunalne w latach 1926 — 1929 podejmowano bezplanowo i jakoby większość inwestycji rozpoczętych w tym okresie pozostawiono bez wykończenia, odpierał p. Minister następującym zestawieniem komunalnych prac inwestycyjnych we wspomnianym okresie:

Rodzaj inwestycji	Wykończone		Niewykoń. i będące w dalsz. rozbud.	
	ilość	wartość w tys.	Ilość	wartość w tys.
Elektrownie	75	62.036	52	38.033
Rzeźnie	20	17.506	29	7.235
Hale targowe i targow.	17	2.411	11	1.388
Wodociągi i kanaliz.	23	89.375	28	42.472
Cegielnie i betoniarnie	34	1.701	11	6.086
Zalesienie nieużytków	15.268 ha	1.527	—	—
Urządzenie ulic	245.210 m ²	66.999	439.710	18.261
Drogi i mosty	2.089 klm	79.073	921 klm	29.869
Izby szkolne	2.777	38.214	3.456	24.194
Łóżka szpitalne	3.689	—	3.190	—
Przychodnie	466	—	—	—

Zestawienie powyższe wyjaśnił p. Minister w sposób następujący:

„Ogółem biorąc, wartość inwestycji komunalnych wykończonych w okresie 1926 — 1929 r. wynosi 510.239.000, zaś rozpoczętych, a niewykończonych — 236.471.000“.

„Mimo tych uwag obiektywnie stwierdzić należy, że niewykończone inwestycje samorządowe wymagają znacznych jeszcze wkładów pieniężnych, celem dopro-

wadzenia ich do używalności. Dlatego w ciągu paru lat regulować musimy wydatki inwestycyjne w ten sposób, by najprzód wykończyć inwestycje już zaczęte, a później dopiero myśleć o rozpoczęciu nowych. Niema więc mowy o katastrofalnem waleniu się budynków rozpoczętych których nikt nigdy nie wykończy, o tworzeniu „nowoczesnych ruin“. Wszystko co jest rozpoczęte — będzie wykończone“.

Rozwój akcji inwestycyjnej samorządu w poszczególnych województwach scharakteryzował p. Minister w sposób następujący:

„Z elektrowni więc największy skok widzimy w województwie warszawskiem, gdyż cyfra 14 elektrowni z 1919 r., w 1926 r. wynosi 24, a w 1929 r. dochodzi już do 37. Rzeźnie rozwinęły się najbardziej na Wołyniu. W 1919 r. jest ich 7, w 1926 — 14, a w 1929 — 17. Wodociągi i kanalizacje uległy najsilniejszej rozbudowie w województwie kieleckiem, gdzie w 1919 r. widzimy 2 miasta z wodociągami i jedno skanalizowane, ta sama cyfra utrzymuje się w 1926 r., a w 1929 r. widzimy już 6 miast posiadających kanalizację i wodociągi.

Wzrost ilości kilometrów dróg bitych samorządowych osiągnął najwyższe różnice w województwie lubelskiem. Mamy tu w 1919 r. — 654 kilometry bitych dróg samorządowych, w 1926 r. — 726 kilometrów, a w 1929 r. już 1.231 kilometrów szos samorządowych.

Izb szkolnych najwięcej przybyło w województwie warszawskiem. Z 1218 w 1919 r., widzimy 1.691 w 1926 roku i 2.273 w 1929 r.

Podkreślić tu muszę, że te podane przeze mnie dla poszczególnych województw cyfry obrazują jedynie stan rozwoju inwestycji samorządowych, a nie ich stan istotny. Wszyscy wiemy o tem, że inwestycje samorządowe Wielkopolski, Śląska i Małopolski są najbardziej rozbudowane, że wspomnę dla przykładu województwo poznańskie, w którym widzimy w r. 1929: elektrowni — 38, rzeźni — 56, wodociągów — 36, kanalizacji — 42, kilometrów dróg bitych powiat. — 7.089, izb szkolnych — 5.159.

To też główny wysiłek zwrócony został na rozbudowę inwestycji samorządowych w części Polski najbardziej zaniedbanej pod tym względem — w b. zaborze rosyjskim“.

Odczyt swój zakończył p. Minister następującym apelem:

„Porównajmy nasz stan dzisiejszy ze stanem samorządu z przed lat dziesięciu, idźmy dalej w „wyścigu pracy“, a na oszczerstwa — odpowiedzmy Czynem!“

ZJAZD LEKARZY W SPRAWIE KAS CHORYCH.

Z inicjatywy p. Ministra Pracy i Opieki Społecznej, odbyła się w Warszawie w dniach 24 i 25 listopada b. r. konferencja szerokich sfer lekarskich z całego kraju, reprezentująca zarówno naukowy świat lekarski, jak i zawodowe korporacje w postaci izb lekarskich, jak wreszcie lekarzy, pracujących w Kasach Chorych, a poświęco-

na zagadnieniu reorganizacji Kas Chorych. Uchwalone rezolucje brzmią:

1) Obecny stan leczenia Kasowego i jego system organizacyjny nie odpowiadają rzeczywistym potrzebom ubezpieczonych, państwa i zdrowia publicznego;

2) ze względu na najżywniejsze interesy Kas Chorych, jako instytucji i ubezpieczonych, należy wytworzyć ścisłą współpracę wszystkich czynników Kasowych;

3) działalność Kas Chorych należy oprzeć na czynnikach fachowych, nadając lekarzom naczelnym samodzielność i czyniąc ich odpowiedzialnymi za stan leczenia w Kasach Chorych.

4) Zebrani proszą p. Ministra Pracy i Opieki Społecznej, aby zechciał przy wprowadzaniu zmian w organizacji Kas Chorych wysłuchać opinii sfer lekarskich.

Ponadto na uwagę zasługuje głos prof. Rosnera, który przemawiając imieniem wydziałów lekarskich uniwersytetów domagał się, aby z funduszy Kas Chorych łożono na rozbudowę klinik uniwersyteckich oraz szpitali samorządowych.

Opinie konferencji według oświadczenia p. Ministra Pracy i Opieki Społecznej będą wzięte pod uwagę przy opracowywaniu nowej ustawy o Kasach Chorych.

ZASADY UDZIELANIA POŻYCZEK ULGOWYCH.

z funduszy prewencyjnych Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych (uchwalone przez Radę Zakładu 8 czerwca 1929 r.).

A. Z funduszu pożyczek ulgowych, tworzącego się z nadwyżek, przewidzianych w punkcie b) art. 46 oraz w punkcie b) art. 47 rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 27.V.1927 r. udzielane będą pożyczki:

a) pogorzelcom — na ogniotrwałą odbudowę budynków, wzgl. na ogniotrwałe pokrycie budynków, zniszczonych podczas pożarów zbiorowych (od 5 nieruchomości), a w miarę możliwości podczas pożarów pojedynczych (do 5 nieruchomości);

b) 1) Wydziałom Sejmików Powiatowych.

2) Magistratom miast,

3) Zarządom gminnym,

na zakładanie wytwórni lub składów materiałów budowlanych ogniotrwałych z warunkiem, że związki te zobowiążą się do udzielania tych materiałów na warunkach ulgowych lub na kredyt właścicielom budowli, podlegających przymusowi ubezpieczenia od ognia.

B. Fundusz, przeznaczony na pożyczki ulgowe, dzieli się pomiędzy wojewódzkie związki samorządowe w stosunku do sumy składek wpłaconych w poszczególnych województwach w roku sprawozdawczym.

C. W wypadkach udzielania przez związki samorządowe materiałów budowlanych ogniotrwałych na kredyt bezpośrednio lub za pośrednictwem instytucji kredytowych komunalnych, mogą one doliczać na koszt prowadzenia akcji 1 i 1/2% prowizji w stosunku rocznym do stopy procentowej pobieranej przez Zakład.

D. Pożyczki udzielane będą na okres nie dłuższy, niż 15 lat i oprocentowane na 4% rocznie, licząc odsetki za pełne miesiące, poczynając od najbliższego 1-go nast. miesiąca po wypłacie pożyczki. W wyjątkowych wypad-

kach, kiedy zostanie stwierdzona ciężka sytuacja materialna pożyczkobiorcy, grożąca naruszeniem jego równowagi finansowej, odsetki mogą być obniżone lub umorzone przez Naczelnego Dyrektora P. Z. U. W.

E. Zwrot pożyczki dla związku samorządowego winien być zabezpieczony wpływami budżetowymi związku. Sejmik lub gmina, uzyskująca pożyczkę z P. Z. U. W. powinny przedłożyć uchwałę Sejmiku, Rady Miejskiej lub Rady Gminnej, mocą której to uchwały zobowiążą się do wstawiania do budżetu corocznej kwoty, potrzebnej na spłatę rat i procentów. Uchwała wspomniana musi być zatwierdzona przez władzę nadzorczą. Zwrot pożyczek, udzielonych poszczególnym pogorzelcom, winien być zabezpieczony hipotecznie lub solidarnym poręczeniem wszystkich otrzymujących pożyczkę, albo poręczeniem dwu majątkowo odpowiedzialnych właścicieli nieruchomości.

F. Zużycie pożyczki zgodnie z przeznaczeniem winno być zagwarantowane rygorem natychmiastowej wymagalności całkowitej niespłaconej części pożyczki, g. l. by pieniądze użył pożyczkobiorca na inny cel, niż ten, na jaki pożyczkę udzielono.

Celem stwierdzenia prawidłowego zużycia pożyczek udzielonych na wytwórnie lub składach materiałów ogniotrwałych, pożyczki będą wypłacane ratami, w miarę dokonywanej budowy lub wydawania materiałów budowlanych ze składu, pozatem będą żądane sprawozdania roczne od związków, którym pożyczek udzielono.

G. Z kwoty przeznaczonej na fundusz pożyczek ulgowych z art. 48 i 69 rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 27.V.1927 r. przeznaczone być może:

na pożyczki dla pogorzelców 50%,

na pożyczki dla samorządów 50%.

H. Wykaz przyznanych pożyczek (dla związków komunalnych indywidualnie, a pożyczek dla pogorzelców w ogólnej sumie) będzie przedstawiany do wiadomości Rady przez Naczelnego Dyrektora na każdym posiedzeniu Rady z wymienieniem zastosowanych ulg, przewidzianych wyżej w p. D.

I. Do czasu ostatecznego uregulowania dawnego funduszu pożyczek ulgowych, utworzonego zgodnie z §§ 44 i 45 fundusz ten będzie w całości przeznaczony na udzielanie pożyczek ulgowych na tych samych zasadach, jak pożyczek wyżej wymienionych na obszarze tych województw, których kredyty, powstające zgodnie z art. 48 obecnej ustawy, okazały się niedostateczne. Pierwszeństwo korzystania z tego funduszu przysługiwać będzie województwom, które w większym stopniu uległy klęsce pożarów masowych.

J. Rachunki funduszy na pożyczki ulgowe — dawnego prewencyjnego i nowego administrowanego prowadzone będą oddzielnie i P. Z. U. W. wykazywać będzie w swych sprawozdaniach rocznych rozmieszczenie tych funduszy oddzielnie i według województw.

SPRAWA ZUŻYTKOWANIA NAWOZÓW NATURALNYCH.

Trudne położenie rolnictwa polskiego zmusiło ogół warsztatów rolnych do znacznego ograniczania nakładów, zwłaszcza nakładów gotówkowych. Tem też należy sobie tłumaczyć tę okoliczność, że zapotrzebowanie na nawozy sztuczne w roku bieżącym utrzymało się na

poziomie zeszłorocznym, gdy w innych latach konsumpcja nawozów sztucznych zwiększała się z roku na rok o kilkadziesiąt procent.

W związku z wytworzoną sytuacją Ministerstwo Rolnictwa zwróciło się do wszystkich organizacji rolniczych, pracujących nad podniesieniem rolnictwa, z prośbą o podjęcie intensywnej propagandy na rzecz racjonalnego wykorzystania dla celów rolniczych obornika i odchodów ludzkich. Gromadzenie, przechowywanie i stosowanie obornika w Polsce stoi na ogół na stosunkowo niskim poziomie i wskutek tego straty w wartościowych składnikach obornika dochodzą u nas do 40%, gdy przy racjonalnym obchodzeniu się z obornikiem straty te można zmniejszyć do 15%. Podobnie przedstawia się sprawa z odchodami ludności wiejskiej, które mogą dać w stosunku rocznym około 140.000 ton składników nawozowych, co odpowiadałoby 700.000 ton 20% nawo-

zów sztucznych, czyli około 70% ich obecnej konsumpcji.

Ministerstwo Rolnictwa zaleca więc wszystkim organizacjom rolniczym jak najintensywniejszą propagandę racjonalnego wykorzystania nawozów naturalnych i gdyby ta akcja miała spowodować większe zainteresowanie się ludności rolniczej sprawą budowy racjonalnych gnojowni, jest gotowe podjąć starania w celu ułatwienia szerszego korzystania z ulgowych kredytów na ten cel. Przewidując potrzebę ustalenia w przyszłości wspólnych metod pracy w wyżej poruszonych dziedzinach dla całego kraju lub większych jego obszarów, Ministerstwo Rolnictwa zamierza zwołać w bliskim czasie naradę przedstawicieli zainteresowanych organizacji i znawców spraw nawozowych dla wyczerpującego omówienia powyższych zagadnień.

OPIEKUNOWIE SPOŁECZNI W POW. SIERADZKIM.

W porozumieniu z Biurem Zjazdów Samorządu Ziemiańskiego, Wydział Powiatowy w Sieradzu wojew. Łódzkim zorganizował jednolity kurs dla opiekunów społecznych, wybranych przez gminy wiejskie i miejskie, w celu zaznajomienia tychże opiekunów z istotą opieki społecznej, tudzież odnośnymi przepisami prawnymi, wkładającymi na samorządy obowiązek odpowiednich świadczeń w tym zakresie, a w szczególności z zakresu obowiązków i kompetencji powołanych do współdziałania z samorządem opiekunów społecznych, jako czynników obywatelskiego, będącego w zakresie swych funkcji organem publicznym.

Zebraniu, w którym wzięli udział opiekunowie społeczni z całego powiatu oraz pp. burmistrz, wójtowie i sekretarze gminni w liczbie około 800 osób, przewodniczył zastępca p. Eisblat.

Odpowiedni referat wygłosił zaproszony przez Wydział Powiatowy delegat Biura Zjazdów Samorządu Ziemiańskiego, p. Bronisław Wesółowski.

W kilkogodzinnym referacie prelegent rozwinął zebrany znaczenie opieki społecznej ze stanowiska państwowego i społecznego, nakreślił porównawczo organizację opieki społecznej zagranicą, krótki rys historyczny dobroczynności publicznej w Polsce w czasach przed i porozbiorowych, wreszcie obecną organizację opieki społecznej w Państwie Polskim, poczem omówił zasady organizacji instytucji opiekunów społecznych, tudzież zakres ich kompetencji i obowiązków oraz wzajemny stosunek do organów samorządowych.

Po referacie uczestnicy zjazdu zasięgaliby informacji w poszczególnych sprawach, związanych z wykonywaniem funkcji opiekuna społecznego, tudzież wypowiadali swe uwagi i opinie co do strony praktycznej omawianych zadań.

Spostrzeżenia te i uwagi streszczają się jak następuje:

1) że w obecnych trudnych warunkach finansowych naszych samorządów, stanowisko opiekuna społecznego będzie dość niewdzięcznym ze względu na niemożność należytego czynienia przez gminy istniejącym w zakresie opieki nad ubogimi potrzebom, co spowoduje łatwo niechęć ubogiej ludności ku opiekunom społecznym,

2) że ludność obciążona podatkami obawia się większego jeszcze obciążenia z powodu powołania do życia instytucji opiekunów społecznych i że z tego powodu, jak i z braku należytego uświadomienia, niema dla roli opiekunów należytego zrozumienia;

3) że jedną z dróg do ułatwienia zadań opiekunów społecznych, co jest zależnym od stanu finansów gminnych, jest odciążenie gmin od nadmiernych ciężarów, jakie spadają na miasta i gminy z tytułu kosztów leczenia na choroby przewlekłe oraz za opiekę zakładową nad chorymi umysłowo. Oszczędzenie gminom tych wydatków przez przerzucenie na wyższe organizacje samorządowe lub państwo, pozwoli tymże gminom na rozwinięcie szerszej opieki nad swymi ubogimi zarówno ze strony materialnej jak moralnej.

Ogólnie należy zauważyć, że pozostawienie organizacji opieki społecznej na poziomie potrzeb życia, wymaga z jednej strony przygotowania przez Państwo odpowiednich warunków pracy w tym zakresie, z drugiej zaś powoływania do tej pracy odpowiednio

dobrych sił obywatelskich i rozwinięcia wśród społeczeństwa akcji uświadamiającej, bez czego opiekun społeczny nie będzie mógł spełniać należycie swego zadania.

B. W.

Z POWIATU TARNOWSKIEGO. Mimo trudności, związanych z obecnym położeniem gospodarczym kraju, samorząd powiatowy dąży konsekwentnie do realizowania swych planów gospodarczych. Szczególny nacisk położono na wykonanie zamierzeń w dziedzinie rolnictwa, oświaty i zdrowia publicznego. Pracami w dziedzinie rolnictwa kieruje według planu ustalonego przez komisję rolną, instruktor rolny, który do l.XI r. b. był na etacie O. T. R., aczkolwiek samorząd powiatowyłożył odpowiednie kwoty na jego utrzymanie. Obecnie instruktor rolny prowadzi również agendy O. T. R. W roku bieżącym zorganizowano i przeprowadzono akcję szczepienia ochronnego świń przeciw różycy, dalej organizuje się wspólnie z M. T. R. konkurs hodowlany z wychowem buhajków rasy czerwono-polskiej, projektuje się uruchomienie zlewni mleka w Tarnowie i w tym celu poczyniono odpowiednie kroki celem opracowania planów i kosztorysu, wreszcie utrzymuje się 3 poradnie weterynaryjne w powiecie. Samorząd powiatowy utrzymuje wspólnie z O. T. R. szkołę drzew owocowych. Popieranie hodowli jedwabników ogranicza się prawie do wydatnych subwencji dla szkół ogrodniczych w Tarnowie na rozwinięcie stacji hodowli jedwabników. Zorganizowano również 32 zespoły konkursowe z uprawą ziemniaków, kukurydzy, hodowlą królików i t. d. Wreszcie przeprowadza się doświadczenia nawozowe, zakłada się sady wzorowe, urządza się odczyty i pogadanki, cieszące się liczną frekwencją słuchaczy, oraz kursy rolnicze.

W zakresie szkolnictwa powszechnego samorząd powiatowy ograniczył się w roku bieżącym wyłącznie do udzielania pomocy finansowej i technicznej przy budowie i przebudowie budynków szkół powszechnych. Również kosztem samorządu powiatowego dąży się do roztoczenia należytej opieki lekarskiej nad dźwiatwą szkolną. W dziedzinie oświaty pozaszkolnej, samorząd powiatowy przystąpił do organizowania kursów dokształcających dla dorosłych.

W dziale zdrowia publicznego zwrócono specjalną uwagę na rozszerzenie akcji zapobiegawczej chorobom. Celem zaopatrzenia ludności w dobrą wodę, udziela się subwencji i bezprocentowych pożyczek na budowę studziń gminnych. Następnie zorganizowano dalsze 3 okręgi akuszerskie (obecnie 13), zaangażowano dozorcę sanitarnego, zakupiono aparat dezynfekcyjny, przeprowadza się szczepienia ochronne na koszt powiatu, w końcu poniesiono znaczne koszty w związku z założeniem powiatowego ośrodka zdrowia. Pracami w dziedzinie zdrowia kieruje lekarz samorządowy.

Z POWIATU PODHAJECKIEGO. Po doprowadzeniu do stanu przedwojennego dróg, zniszczonych w czasie wojny, praca samorządu powiatowego rozwija się możliwie równomiernie we wszystkich kierunkach. Zajęto się popieraniem racjonalnej hodowli bydła i drobiu, dążąc do podniesienia rasy zarówno bydła jak i drobiu. W tym celu zakupione kosztem samorządu powiatowego 4

buhaje rozmieszczono po gminach. Równocześnie zakupiono odpowiednią ilość trójek kur zielononózek oraz jaj wylęgowych i oddano je rolnikom, przystępującym do racjonalnej hodowli drobiu. Poza tym założono kilka wzorowych sadów i wzorowych gnojarni. Pogadanki i odczyty prowadzi instruktor rolny i zainteresowanie ludności sprawami rolnictwa stale wzrasta. Pracę w dziedzinie zdrowia publicznego prowadzi się w 5-ciu kierunkach, a mianowicie podniesienia stanu sanitarnego osiedli, zwalczania chorób społecznych, zwalczania chorób zakaźnych, podniesienia stanu higienicznego szkół i propagandy higieny. Dzięki subwencji samorządu powiatowego, buduje się kilka studni w powiecie, głównie w gminach, których ludność dotąd czerpała wodę z rzeczek i potoków, oraz zadrzewia się place i ulice, co przyczynia się zarówno do podniesienia stanu zdrowotnego, jak i estetycznego, powiatu.

Zwalczanie chorób społecznych, w pierwszej mierze gruźlicy i jaglicy, jest ześrodkowane w ośrodku zdrowia w Podhajcach. Personel fachowy w ośrodku zdrowia stanowi 2 lekarzy i 1 higienistka-wywiadowczyni. Choroby epidemiczne, stojące w pewnym związku z urządzeniami sanitarnymi i dozorem lekarskim, wykazują zmniejszenie zasilenia i sporadyczne wypadki nie przybierają rozmiarów epidemii. Zapoczątkowano również akcję w kierunku podniesienia stanu higienicznego szkół i wzmocnienia dozoru higieniczno-lekarskiego nad działalnością szkolną przez lekarza komunalnego i lekarzy okręgowych. W tym celu zwrócono uwagę na odnowienie szkół w okresie wakacyjnym, na naprawienie podłóg, pieców i okien oraz na uzupełnienie sprzętów szkolnych, jak np. spluwaczki, kosze na papier, urządzenia z bieżącą wodą i t. p. Badania dzieci szkolnych dokonywują lekarze samorządowi, którzy ponadto prowadzą w szkołach powszechnych popularne pogadanki z zakresu higieny. Propagowanie higieny następuje przez wygłaszanie odczytów i referatów na zjazdach wójtów i przy każdej innej nadarzającej się sposobności.

PRZETWÓRNIĄ LNU W ŻARKU SEJMIKU OSTROLEKIEGO została uruchomiona w drugiej połowie października r. b. Obecnie Sejmik posiada dwie przetwórnice lnu, jedną w Żarku, a drugą w Myszyniu. Istnieje projekt połączenia obydwóch przetwórni w jedną, a mianowicie w Żarku, co niewątpliwie wpłynie na zmniejszenie kosztów produkcji. Ponadto projektuje się oświetlenie osady Myszyniec nadmiarem energii elektrycznej, wytwarzanej przez przetwórnice lniane w Myszyniu, o ile gmina dostarczy sieci. Ponieważ dostarczanie energii elektrycznej przez przetwórnice może trwać tylko do końca kampanii lnianej, Wydział Powiatowy postanowił zaproponować sejmikowi budowę elektrowni w Myszyniu i zaciągnąć na ten cel pożyczkę w wysokości 60.000 zł.

W SPRAWIE OGNIOTRWAŁEGO KRYCIA DOMÓW w osadach Kazimierz - Biskupi, Wilczyn, Skulsk i Łądek. Sejmik Słupecki, opierając się na art. 415 rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 16.II.1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, postanowił prosić Wojewodę o wystąpienie z odpowiednim wnioskiem do miarodajnych władz państwowych o wprowadzenie obowiązku ogniotrwałego krycia domów w powyższych osadach.

SEJMIK W KAMIENIU - KOSZYRSKIM postanowił założyć w Kamieniu - Koszyrskim doksztalającą szkołę zawodową z warsztatami stolarskimi dla zajęć praktycznych. Szkoła ma na celu udzielanie młodzieży, pracującej w przemyśle i rzemiośle, wiadomości teoretycznych i praktycznych, potrzebnych do umiętnego wykonywania zawodu. Środki na utrzymanie szkoły będą zapewnione z funduszy, przeznaczanych corocznie przez pow. zw. kom. w Kamieniu Koszyrskim, z subwencji Państwa i gmin, z opłat, pobieranych za naukę i z wpływów ze sprzedaży wyrobów warsztatowych.

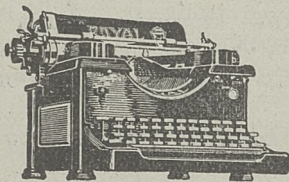
ROZWÓJ SZKOLNICTWA Powszechnego w POWIECIE KOSÓW - POLESKI w okresie od 1 września 1921 r. do dnia 1 kwietnia 1929 r. ilustruje niżej podana tablica:

Wyszczególnienie	1.IX 1921	1.IV 1929
Czynnych szkół powszechnych	26	70
Szkół mieszczących się w budynkach własnych	11	29
Szkół, mieszczących się w budynkach wynajętych	15	41
Sił nauczycielskich wogóle	31	111
Sił nauczycielskich wykwalifikowanych	3	103
Dzieci w wieku szkolnym	5046	6813
Dzieci uczęszczających do szkół	1546	5554

SEJMIKOWA CEGIELNIA W KLESOWIE (POW. SAR-NY) rozwija się pomyślnie i jest obecnie przedsiębiorstwem, dającym zysk. W ubiegłym roku budżetowym zysk ten wynosił przeszło 2.000 zł. Na zmniejszenie zysku wpłynęła konieczność przebudowy pieca kosztem około 13.000 zł. Cegielnia ta ma już wyrobiony rynek zbytu, a jako dowód może posłużyć fakt, iż cała produkcja cegły w sezonie 1929 r. została sprzedana po cenach korzystnych jeszcze w listopadzie 1928 r.

W bieżącym roku uruchomiono całkowicie 5 betoniarni, wyrabiających dachówki, pustaki, cembrowiny, przepusty i płyty chodnikowe. Wszystkie betoniarnie posiadają po jednej maszynie do wyrobu każdego z powyższych przedmiotów.

PROSPEKTY I OFERTY

Dwuletnia Gwarancja.

Mocna Konstrukcja.

Dogodne Warunki.

Najbardziej udoskonalona amerykańska maszyna do pisania

ROYAL

Szczyt nowoczesnej techniki amerykańskiej.

Załadaj bezpłatnej i nieobowiązującej do kupna demonstracji.

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „PACIFIC” Sp. Akc.

Al. Jerozolimskie 25. WARSZAWA. Tel. 117-80 i 80-37.

538d.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego

SPRAWA FINANSÓW GMIN WIEJSKICH W ROKU BUDŻETOWYM 1930/1931.

Wobec katastrofy finansowej, grożącej gminom wiejskim w najbliższym roku budżetowym, Biuro Zjazdów Samorządu Ziemskiego wystąpiło z następującym memorjałem do władz rządowych, tudzież do poszczególnych posłów i senatorów samorządowców.

„Gminy wiejskie, w myśl samorządowego prawa

budżetowego, obowiązane są ułożyć swe preliminarze budżetowe na rok następny najdalej w miesiącu grudniu. Z uwagi jednak na braki w gminnym prawie skarbowym, przeważająca część gmin ma ogromne trudności z ułożeniem swych preliminarzy, zaś w odniesieniu do gmin b. zaboru rosyjskiego, ułożenie preliminarzy na rok następny jest obecnie wręcz niemożliwym.

I. Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych z 1923 r. faktycznie nie zapewniła gminom

wiejskim dostatecznych źródeł dochodowych, wskutek czego zjawia się nieodzowna potrzeba uzupełnienia tych źródeł. Takim uzupełnieniem były:

a) ustawa o samoisnym podatku wyrównawczym dla gmin b. zaboru rosyjskiego, uchwalona w l. 1924, 1925 oraz ostatnio w 1927 na okres trzyletni;

b) ustawa z 1925 r. o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich żydów, będących stałymi mieszkańcami gm.n na obszarze b. Królestwa Kongresowego, która pozwoliła gminom na tym obszarze wszystkie koszty leczenia, nie znajdujące pokrycia w ogólnych dochodach gminy, rozkładać w drodze składki specjalnej.

Gminy wiejskie b. zaborów: austriackiego i pruskiego nie otrzymały żadnych nowych dochodów, gdyż wymienione powyżej ustawy tych obszarów nie obejmowały, aczkolwiek położenie finansowe gmin wiejskich i w b. zaborze pruskim było równie ciężkie, a następnie zostało znacznie utrudnione wskutek:

1) skasowania ustawą z 1926 r. o podatku od lokali prawa gmin wiejskich do poboru podatku od lokali;

2) nałożenia na gminy szeregu nowych, pociągających za sobą nowe wydatki, obowiązków, jak również stałego wzrastania wydatków wskutek rozrastania się obowiązków dawnych.

Rezultatem takiego stanu rzeczy jest stale wzrastająca dysproporcja pomiędzy środkami gmin i wydatkami, jakie te gminy są obowiązane ponosić. Gminy przeto albo skazane są na beczynność, albo uciekają się do zdobywania środków w drodze ściągania składek, nie mających uzasadnienia ustawowego.

II. Finanse gmin na obszarze b. zaboru rosyjskiego z końcem b. okręgu budżetowego w znacznej mierze znajdują się pod znakiem zapytania, bowiem:

1) z dniem 31 marca 1930 roku upływa termin, do którego obowiązuje ustawa z d. 1 marca 1927 r. o samoisnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich b. zaboru rosyjskiego (Dz. Ustaw Nr. 27, poz. 208);

2) wobec orzeczenia Najwyższego Trybunału Administracyjnego z d. 20 grudnia 1928 r. L. Rej. 4087/26 niemożliwym staje się dalsze wykorzystywanie przez gminy składek na pokrycie kosztów leczenia ubogich, przewidzianych w ustawie z 19 marca 1925 r. (Dz. Ust. Nr. 38, poz. 255).

Oba powyższe źródła stanowią poważne pozycje w dochodach gmin b. zaboru rosyjskiego.

a) Podatek wyrównawczy.

Dochody zwyczajne ogółem gmin wiejskich całego b. zaboru rosyjskiego według preliminarzy na r. 1928/29, zestawianych przez Departament Samorządowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wynosiły: 71.410.000 złotych, w tem podatek wyrównawczy: 30.134.000 złotych, stanowiący 43,5% ogółu dochodów.

Dla porównania przytaczamy zestawienie cyfr podatku wyrównawczego i dodatku do podatku gruntowego, będącego według ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych głównym źródłem dochodów gmin wiejskich.

Podatek wyrównawczy — 30.134.000 zł.

Dodatek do pod. gruntowego 11.751.000 zł.

Ustawa z d. 1 marca 1927 r. o podatku wyrównawczym zezwoliła gminom wiejskim pobrać za zgodą Wy-

działu Powiatowego 1 zł., oraz za zezwoleniem Wojewody dalsze zł. 0,50 z ha użytków rolnych. Poniżej podane cyfry dają obraz wykorzystywania przez gminy podatku wyrównawczego.

(w zaokrągleniu do tys.).

Woje- wództwo	Ilość użytków rolnych w ha	Dopuszczalna kwota podat- ku wyrówn.	Podatek wy- równ. preli- minow. na 1928/29.
Białostockie	2.288.000	3.432.000	3.580.000
Warszawskie	2.561.000	3.841.000	3.832.000
Kieleckie	2.089.000	3.133.000	3.416.000
Lubelskie	2.714.000	4.071.000	4.453.000
Łódzkie	1.614.000	2.421.000	2.294.000
Wileńskie	2.000.000	3.000.000	2.773.000
Nowogródzkie	1.679.000	2.518.000	2.460.000
Wołyńskie	2.339.000	3.508.000	3.510.000
Poleskie	2.712.000	4.068.000	3.816.000
Razem		29.992.000	30.134.000

Z powyższego zestawienia wynika, że niemal we wszystkich powiatach b. zaboru rosyjskiego zaszła potrzeba wykorzystania podatku wyrównawczego w wysokości zł. 1,50 z ha. Wskazują na to stosunkowo drobne odchylenia cyfr ogólnych: wymiaru dozwolonego i wymiaru faktycznego. Wynikałoby stąd, że dotychczasowy podział stawki podatku wyrównawczego na zł. 1 (za zgodą Wydziału Powiatowego) i na zł. 1,50 (za zgodą Wojewody), nie ma praktycznego znaczenia, oraz nie godzi się z faktycznym zapotrzebowaniem podatku wyrównawczego.

W zestawieniu uwidaczniają się przekroczenia, zresztą stosunkowo drobne, w niektórych województwach dozwolonego wymiaru podatku wyrównawczego. Zauważamy, w związku z tem, że różnice mogą pochodzić stąd, że ilość ha użytków czerpiemy z zestawień, sporządzonych przez Ministerstwo Skarbu na rok 1926, zaś wymiar podatku wyrównawczego odnosi się do roku budżetowego 1928/29. Mogą być pozatem pewne różnice w wykazach ha użytków, którei posiłkują się urzędy skarbowe i gminy. Wykazane różnice, jako stosunkowo niewielkie, są bez wpływu na ogólny obraz.

b) Składka na pokrycie kosztów leczenia ubogich.

Gminy wiejskie na obszarze b. Kongresówki w dużej mierze posiłkowały się składką na pokrycie kosztów leczenia ubogich, mogąc jedynie tą drogą wywiązać się z obowiązków pokrywania kosztów zakładowego leczenia za swych ubogich. Na rok 1928/29 gminy te preliminowały składkę w następującej wysokości, w zaokrągleniu do tysięcy:

Województwo	Białostockie	295.000
"	Warszawskie	2.053.000
"	Kieleckie	1.995.000
"	Lubelskie	1.323.000
"	Łódzkie	1.333.000
	Razem	6.999.000

Ogólna suma składki (okrągło) 7 milionów złotych stanowi w stosunku do (okrągło) 52 milionów docho-

dów zwyczajnych gmin wiejskich b. Kongresówki — 13,5% dochodów zwyczajnych tych gmin. Sumy tej żadną miarą niepodobna z dochodów gmin zainteresowanych poprostu wykreślić, nie dając im nic wzamian. Mogłoby to wywołać jedyny skutek: zaprzestanie płacenia kosztów leczenia ubogich, to zaś dotkliwie odbiłoby się na finansach wszystkich szpitali publicznych.

Może więc być mowa tylko o zastąpieniu składki dochodem w innej formie. Pod względem swej struktury składka na pokrycie kosztów leczenia ubogich w niczem nie różniła się od podatku wyrównawczego, może więc być zastąpiona prostem podwyższeniem stawki tego podatku. Z porównania cyfr wymiaru na obszarze b. Kongresówki, podatku wyrównawczego—17.575.000 i składki na pokrycie kosztów leczenia ubogich — zł. około 7.000.000 wynika, że składka stanowiła 39,8% podatku wyrównawczego. O taką więc wysokość możnaby podnieść stawkę podatku wyrównawczego dla gmin, które posługiwały się składką na pokrycie kosztów leczenia ubogich.

III. Ustawa o podatku wyrównawczym nie obowiązywała dotychczas na obszarach woj. południowych i zachodnich. Niemniej jednak stan finansów gminy wiejskiej na tych obszarach w zupełności usprawiedliwia systematycznie podnoszone głosy o konieczności rozszerzenia ustawy o podatku wyrównawczym i na te obszary. Znaczna liczba gmin, nie znajdując pokrycia swych wydatków w środkach ustawowo przewidzianych, ucieka się do pomocy najrozmaitszych składek dobrowolnych, a także niejednokrotnie do stopniowego wyzbywania się swego majątku. Tego rodzaju postępowanie ma swe wytłumaczenie właśnie w niedostateczności ustawowych źródeł dochodowych gmin. Wzrost obowiązków, jakie gminy mają do spełnienia w zakresie szkolnictwa powszechnego, opieki społecznej i t. p., wzrost wydatków na administrację, wywołany znacznym zwiększeniem się pracy urzędów gminnych dla administracji państwowej—wszystko to powoduje znaczny wzrost wydatków. Z drugiej strony dochody, niedostateczne dla wielu gmin już w 1924 r., po wprowadzeniu ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, nie tylko nie wzrosły, lecz nawet niektóre źródła zostały gminom wiejskim, jak podatek od lokali, odjęte. Wywołuje ten stan rzecz, wspomnianą na wstępie, niewspółmierność zadań gmin i środków do ich zaspokojenia.

Jako przykład przytaczamy sprawę wydatków rzeczowych szkół powszechnych w b. zaborze pruskim. U-

stawą z d. 25 września 1925 r. wydatki rzeczowe szkolnictwa powszechnego przerzucone zostały na gminy. Dotychczasowy sposób pokrywania owych wydatków specjalną składką szkolną został skasowany, gminy jednakowoż nie otrzymały żadnych nowych źródeł dochodowych na pokrycie znacznych wydatków z tytułu rzeczowej administracji szkolnictwa powszechnego.

W r. 1927 przy uchwalaniu obecnie obowiązującej ustawy o podatku wyrównawczym, Senat uchwalił wprowadzić do ustawy, uchwalonej przez Sejm, poprawkę, rozciągającą ustawę na cały obszar Państwa (z wyjątkiem woj. Śląskiego). Poprawka ta, niestety, nie została przyjęta przez Sejm, czego powodem była głównie obawa przed nadmiernym wzrostem wydatków gmin wiejskich, aczkolwiek potrzeby zasilenia finansów gmin zarówno woj. południowych jak i zachodnich nie negowano. Już jednak sama konstrukcja podatku wyrównawczego wyklucza nadmierne jego wykorzystywanie, bowiem służy on do wyrównania rzeczywistych deficytów, przy czem zależny jest od zgody władz nadzorczych.

Przypuszczalnie nie we wszystkich gminach woj. południowych i zachodnich zaszłaby potrzeba uciekania się do pomocy podatku wyrównawczego, niemniej jednak w wielu gminach okazałaby się jego realna potrzeba. Stan faktyczny przytem nie uległby zmianie, zostałyby zalegalizowane dzisiejsze różnego rodzaju składki o charakterze dobrowolnym, w rzeczywistości jednak przymusowe. Stan prawny natomiast uległby znacznej poprawie, gminy mogłyby kompletować potrzebne im środki w sposób legalny.

IV. Reasumując nasze wywody, pozwalamy sobie sformułować wnioski końcowe:

1) Ustawa o podatku wyrównawczym winna być przedłużoną. Z uwagi na to, że bardziej podstawowa reforma finansów komunalnych nie jest narazie przewidywana, nie należałoby nowej ustawy o podatku wyrównawczym ograniczać określonym, a zwłaszcza krótkim okresem trwania.

2) Opierając się na doświadczeniu dotychczasowym należy przyjąć stawkę podatku wyrównawczego, jednolitą w dotychczasowej wysokości zł. 1.50 z ha, nadto dla gmin na obszarze b. Kongresówki zwiększoną o wysokość składki na pokrycie kosztów leczenia, a więc około 40%.

3) Nowa ustawa o podatku wyrównawczym winna obowiązywać poza b. zaborem rosyjskim, także i na obszarach b. zaborów austriackiego i pruskiego“.

Dr. K. Windakiewicza

PRAWO O ZWIĄZKACH MIĘDZYKOMUNALNYCH

Cena Zł. 5.00

Książka zalecona przez Min. Spraw Wewnętrznych specjalnym komunikatem w Dzienniku Urzędowym
M. Spr. Wewn. № 16 z dn. 31.X 1929 r.

Do nabycia w Spółce Wydawniczej „SAMORZĄD“ sp. z o. o. Warszawa,
Święto-Krzyska 13 m. 15 i we wszystkich księgarniach.

TOWARZYSTWO AKCYJNE UBEZPIECZEŃ „POLONIA” W WARSZAWIE

ZAŁOŻONE W ROKU 1917

Ubezpiecza: **od ognia, kradzieży z włamaniem i rabunku, odpowiedzialności cywilnej, transporty:** kolejowe, morskie, rzeczne i walory oraz **szyby** wystawowe.

Własne domy: w Warszawie, Grudziądzu, Katowicach, Poznaniu.

Centrala: Warszawa, plac Napoleona № 3.

Telefony: 27-01, 48-36, 72-16, 109-48, 48-26.

ODDZIAŁY Towarzystwa znajdują się: w Bydgoszczy (ul. Gdańska Nr. 165), w Częstochowie (ul. Panny Marji Nr. 41), w Katowicach (ul. Słowackiego Nr. 14), w Krakowie (ul. Krzyża Nr. 5), we Lwowie (ul. Kopernika Nr. 30), w Łodzi (ul. 6-go Sierpnia Nr. 1), w Poznaniu (ul. 3-go Maja Nr. 2), i Wilnie (ul. Adama Mickiewicza Nr. 29). Jeneralna Reprezentacja w Równem (Gen. Hallera Nr. 3).

Reprezentacje i agentury we wszystkich miastach Rzeczypospolitej Polskiej.

520d

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

Podział obowiązków pomiędzy członków zarządu gminnych Kas pożyczkowo-oszczędnościowych

Po każdych wyborach członków zarządu kasy, zarząd na pierwszym posiedzeniu powinien podzielić obowiązki pomiędzy swych członków (§ 2 Regulaminu). Regulamin dla zarządu przewiduje stałe funkcje przewodniczącego, skarbnika i rachmistrza kasy. Chociaż ani w statucie normalnym, ani też w regulaminie dla zarządu nie jest wyraźnie powiedziane, że przewodniczący zarządu ma być wybierany przez radę gminną, jednak z brzmienia § 50 statutu normalnego, który odróżnia wybór przewodniczącego od wyboru dalszego składu zarządu, ustalając okres trwania jego kadencji dłuższy o jeden rok, niż innych członków, oraz z uwagi na to, że ten sam artykuł (ust. 5) mówi o wyborze na pierwszym posiedzeniu zarządu, tylko skarbnika, co zresztą znajduje jeszcze potwierdzenie w § 2 regulaminu dla zarządu — należy wnioskować, że przewodniczący w momencie wyboru skarbnika już istnieje, a przeto, musi być wybrany przez radę gminną.

Pozostaje więc wybór skarbnika i powierzenie komukolwiek obowiązków rachmistrza, który może do składu zarządu nie należeć, wreszcie kwestja ewentualnych zastępstw. Wybór skarbnika jest bardzo ważną sprawą, gdyż osoba piastująca tę funkcję jest odpowiedzialna za należyte przechowywanie składników majątkowych kasy, jak gotówka, walory i dokumenty dłużne. Z tej racji przy wyborze skarbnika należy mieć na uwadze, ażeby wybór padł na osobę ze wszechmiar solidną i godną zaufania. Pozatem, należy pamiętać, że funkcja skarbnika wymaga częstego i punktualnego udzielania się sprawom kasy, to też pożądane jest, ażeby wybór padł na osobę zamieszkałą niezbyt daleko od lokalu kasy, tak, aby odległość nie przeszkadzała w należytem pełnieniu obowiązków.

W sprawie powierzenia obowiązków rachmistrza,

należy liczyć się z tem, że sprawowanie tych obowiązków wymaga fachowego przygotowania, którego nieraz może brakować obranym członkom zarządu, dlatego też obowiązki rachmistrza mogą być powierzone osobie nie wchodzącej w skład zarządu. Prowadzenie ksiąg rachunkowych w kasach większych, posiadających nieraz już znaczne obroty, wymaga wiele czasu i pracy, której trudno wymagać od członka zarządu nie mogącego za swe prace w kasie pobierać wynagrodzenia, gdy osoba specjalnie zaangażowana do tych czynności może być odpowiednio wynagradzana.

Ze sprawą zastępstw łączy się ściśle sprawa ilości członków zarządu, który składa się z przewodniczącego i dowolnej, lecz zawsze parzystej ilości członków. Otóż najmniej liczny zarząd może składać się z przewodniczącego i dwóch członków i wtedy, o ile rachmistrz jest zaangażowany z poza zarządu, pozostaje tylko jeden członek zarządu bez ściśle określonej funkcji, który mógłby w razie potrzeby zastępować innych członków zarządu, posiadających funkcje określone, w razie ich nieobecności. Sprawa tutaj komplikuje się jednak z tego powodu, że § 50 ust. 4 statutu normalnego dla prawomocności uchwał zarządu wymaga obecności na posiedzeniu oprócz przewodniczącego przynajmniej dwóch członków zarządu, czyli w danym wypadku wszystkich członków zarządu, a wobec tego w razie nieobecności któregośkolwiek z nich nie można powziąć prawomocnej uchwały. O ileby w takim razie zaszedł wypadek długotrwałej choroby któregoś z członków zarządu, to kasa dłuższy czas nie mogłaby funkcjonować. To też w przewidywaniu powyższego, należy ustalić skład zarządu w liczbie 5 osób, t. j. przewodniczącego i 4 członków. Wówczas nieobecność któregośkolwiek z członków nie będzie hamowała normalnego biegu czynności zarządu, o ile tylko

będzie dochowany warunek obecności przewodniczącego i dwóch członków zarządu, członkowie zaś zgóry mogą ustalić kolejność wzajemnych zastępstw.

Więcej trudności przedstawia zastępowanie osób, mających w zarządzie ściśle określone obowiązki, a przede wszystkim przewodniczącego. Wyznaczenie stałego zastępcy przewodniczącego nie da się oprzeć na żadnym artykule statutu normalnego, jednak w sporadycznych wypadkach, biorąc pod uwagę, że artykuł 52 tego statutu zezwala zarządowi na upoważnienie swych członków do podejmowania poszczególnych czynności, oraz zaznacza, że w razie nieupoważnienia któregośkolwiek z członków do wykonania pewnych czynności — wykonuje je przewodniczący — można powierzyć czynności przewodniczącego któremukolwiek z członków Zarządu.

W każdym razie w odnośnej uchwałę zarządu powinno być jasno określone, do jakich czynności w zastępstwie przewodniczącego członek zarządu zostaje upoważniony.

W wypadku konieczności zastąpienia skarbnika, co powinno mieć miejsce tylko w wyjątkowych wypadkach, np. w razie jego choroby, gdyż w zasadzie należy unikać możliwości powstania jakich nieporozumień, które mogą łatwo wyłonić się, gdy dwie osoby będą spełniały tak odpowiedzialną funkcję — zastępca powinien przystąpić do czynności zastępczych z pełnym zrozumieniem odpowiedzialności tego zastępstwa i z tej racji zacząć je od protokolarnego przyjęcia gotówki, walorów i dokumentów dłużnych, jak również zakończyć je protokolarnym oddaniem zastępowanemu skarbnikowi.

Wogóle możliwość wzajemnego zastępowania członków zarządu przewidziana jest w § 9 regulaminu dla zarządu, który mówi, że członkowie zarządu winni w razie potrzeby wyręczać się i zastępować wzajemnie w swoich czynnościach.

Omawiając sprawę podziału obowiązków pomiędzy członków zarządu gminnej kasy oraz możliwości zastępstw, nie można pominąć kwestji wręcz przeciwnej, a mianowicie kwestji łączenia obowiązków.

Regulamin dla zarządu przewiduje tylko, iż nie mogą być łączone funkcje skarbnika i rachmistrza, co tłumaczy się tem, iż nie można dopuścić, ażeby jedna osoba załatwiała wszelkie czynności, związane z biegiem gotówki w kasie, zarówno efektywnym (wydanie, przyję-

cie), jak i ksiązkowym, gdyż w ten sposób osoba ta właściwie sama jedna gospodarowałaby środkami kasy i jej wierzycieli, a w razie niesumienności mogłaby z łatwością przez dłuższy czas ukrywać ją odpowiednimi zapisami w księgach. To też podobne rozgraniczenie funkcji skarbnika i rachmistrza zasadniczo praktykuje się we wszystkich instytucjach finansowych.

Wobec tego pozostaje kwestja, czy mogą być łączone funkcje przewodniczącego z funkcjami skarbnika lub rachmistrza. I tutaj jednak należy również wypowiedzieć się raczej negatywnie co do łączenia tych funkcji. Mianowicie, skoro te funkcje zostały ściśle określone, oraz skoro istnieje dostateczna ilość osób, ażeby te funkcje osobno piastować, to niema potrzeby ich łączenia, tembardziej, że funkcje skarbnika i rachmistrza wymagają wiele drobiazgowej pracy, której prowadzenie stanowiłoby uszczerbek dla właściwych czynności przewodniczącego, do którego przedewszystkiem należy ogólne kierownictwo spraw kasy.

Wreszcie, niektóre czynności nie dałyby się logicznie powiązać, gdyż łatwo mógłby zająć wypadek, że przewodniczący sam sobie jako skarbnikowi lub rachmistrzowi musiałby wydawać polecenia wykonania jakiegokolwiek czynności. To też najwłaściwiej jest, ażeby funkcje przewodniczącego, skarbnika i rachmistrza były piastowane przez trzy różne osoby.

W. L.

TOWARZYSTWO POWSZECHNE „HYDROGNOM”

Sp. z ogr. odp.

**OGRZEWANIE, WODOCIĄGI, KANALIZACJA,
BUDOWA STUDZIEN ARTEZYJSKICH, POSZU-
KIWANIA GÓRNICZE, BADANIA GRUNTÓW,
ROBOTY WODNE.**

Warszawa — Oddział Gdynia

Biuro — Chmielna 10. Składy — Marszałkowska 21.

Telefon 506-17.

KRONIKA GMINNA

Z POWIATU SKIERNIEWICKIEGO. Z gminy Doleck. Gmina Doleck posiada 16215 mórg przy zaludnieniu około 7000 dusz. Urząd gminy mieści się we własnym budynku, z którego dwa duże pokoje są przeznaczone na biuro urzędu gminnego, zaś trzeci na komendę posterunku Policji P., oraz dwa pokoje z kuchnią na mieszkanie dla pisarza gminnego. Niezależnie od tego gmina posiada oddzielnie wybudowany areszt gminny i obok budynki gospodarcze.

Gmina posiada 121 kilometrów dróg, będących na utrzymaniu gminy. W roku 1927 przystąpiła do naprawy 5 i pół klm., wydając na powyższy cel 1553 zł. w gotówkę, 3614 zł. w szarwarku po przeliczeniu na go-

tówkę, zużywając do tego 912 dni roboczych pieszych i 79 dni roboczych konnych. W roku 1928 gruntownie naprawiła 9 kilometrów i wydała 2240 zł. w gotówkę, 12368 zł. w szarwarku po przeliczeniu na gotówkę, zużywając do tego 2632 dni roboczych pieszych i 184 dni roboczych konnych, zaś w roku 1929 naprawiła 14 i pół kilometra, wydając 4808 zł. w gotówkę i 22184 zł. w szarwarku po przeliczeniu na gotówkę przy zużyciu 4271 dni roboczych pieszych i 510 dni roboczych konnych.

Gmina Doleck posiada gminną kasę pożyczkowo-oszczędnościową w Kawenczynie. Kasa w roku 1927 jako w roku założenia posiadała kapitał zakładowy 2000 złotych, w roku 1928 kapitał ten wzrasta wraz z zaso-

bowym do 2312,32 zł. a w roku 1929 do 5985,53 zł. Obrót Kasy wynosi: w roku 1927 — 48948,93 zł., w 1928 — 147.315,04 zł. a do pierwszego lipca 1929 roku czyli za pół roku wynosi 142.301,27 zł. czyli prawie tyle co za cały rok 1928. Na wkładki oszczędnościowe zwróccono też baczną uwagę: w roku 1927 wkładkodawców było 3-ch, w 1928 jest już 62, a w 1929 na dzień 1 lipca 169-ciu.

Niezależnie od powyższego poważną troską gminy począł być brak odpowiednich budynków szkolnych, przeto w roku 1928 przystąpiono do budowy szkoły 5-cio klasowej w Starej - Rawie, w bieżącym zaś roku budynki wykończono i oddano do użytku szkolnego z dnia 9 września b. r.

Z g m i n y S ł u p i a. Gmina Słupia posiada 7775 hektarów ziemi o 1073 jednostkach gospodarstw rolnych przy zaludnieniu około 6000 dusz, czyli, że na jedną głowę przypada 1,3 hektara. Jednostki gospodarstwa - rolne są niewielkie, gdyż od 1 do 10 ha stanowią 45%, od 10 do 15 ha 40%, a powyżej 15 ha zaledwie 15%.

O ile chodzi o jakość gruntów, to $\frac{1}{4}$ można zaliczyć do I klasy, $\frac{1}{4}$ do II, a $\frac{1}{2}$ do IV i V klasy. Gmina posiada wybitnie charakter rolniczy. Daje się zauważyć systematyczne dążenie do ulepszania warsztatów pracy, gdyż rolnicy gminy grupują się w kółkach rolniczych w Słupiu, Przybyszycach, Drzewcach, Lipcach, Woli Drzewieckiej i Krosnowie.

Gmina posiada 60 kilometrów dróg, będących na wyłącznym utrzymaniu gminy, z których 20 klm. naprawiono, wydając na powyższy cel 7.329 zł. w gotówkę i 64.696 zł. w szarwarku po przeliczeniu na gotówkę, zużywając do tegoż 6596 dni roboczych pieszych i 3251 dni roboczych konnych. Niezależnie od naprawy dróg gruntowych Zarząd gminy w bieżącym roku przystąpił do ułożenia bruku w Krosnowej na odcinku drogi idącej z Jeżowa przez Krosnowę, Lipce do Pszczonowa na przestrzeni 1300 metrów, z czego już ułożono 600 metrów, na co gotowizną wydatkowano 1705 zł., zaś robocizną 6820 zł. po przeliczeniu szarwarku na gotówkę. Wydatną pomoc przy założeniu bruku okazał obywatel majątku w Krosnowej p. Jerzy Myszkiewicz, dostarczając bezpłatnie 800 metrów kamienia.

Gmina Słupia posiada gminną kasę pożyczkowo-oszczędnościową, założoną i uruchomioną dnia 30 maja 1926 roku, której rozwój systematycznie się uwidacznia. W roku 1926, w roku uruchomienia, posiada kapitał zakładowy w wysokości 2000 zł., który w roku 1928 wraz z kapitałem zasobowym wzrasta do 6.165,50 zł., a w bieżącym roku wynosi już 7.949 zł. Zarząd gminy wraz z Zarządem gminnej kasy pożyczkowo-oszcz. zwrócił baczną uwagę na szerzenie idei oszczędzania, a wyniki pracy nie dały na siebie długo czekać, gdyż w roku 1928 było wkład-

kodawców 18-stu na sumę 1.355,27 zł., a w bieżącym roku ilość wkładkodawców doszła do 165-ciu na sumę 2083,61 zł.

Rada gminna postanowiła przystąpić do budowy domu gminnego dla pomieszczenia posterunku Policji Państwowej, Agencji Pocztovej i Domu Zdrowia. Dom ten zaprojektowano budować w Lipcach. Po przełamaniu trudności finansowych i technicznych dom ten został w bieżącym roku wykończony i oddany do użytku, na co gmina wydatkowała 17.075 zł. w gotówkę, nie licząc robocizny w naturze. Dom ten obejmuje 13 ubikacji, które zostały przeznaczone dla: Posterunku Policji Państwowej 5 ubikacji, Agencji Pocztovej 2 ubikacje, Domu Zdrowia 3 ubikacje i 3 na mieszkanie komendanta posterunku. Właśnie dnia 15 października 1929 roku odbyło się uroczyste poświęcenie wspomnianego domu gminnego w Lipcach.

Niezależnie od powyższych poczyną gminy, gmina projektuje wstawienie do budżetu na rok 1930/31 5000 złotych na pobudowanie i uruchomienie przystanku kolejowego w Lipcach na odcinku Pływa — Rogów.

Aleksander Ryszawy.

Z POWIATU WŁODAWSKIEGO. W g m i n i e W i s z n i c e odbyło się uroczyste poświęcenie i otwarcie nowozbudowanej drogi Wisznice — Rossosz.

Na uroczystość tę przybył również: p. starosta Cwikliński, który po dokonaniu aktu poświęcenia drogi przez ks. diekana Nowka z Wisznicy wygłosił przemówienie, podkreślając znaczenie robót szarwarkowych, których rezultatem jest nowozbudowana droga.

Nowozbudowana droga powiatowa Wisznice — Rossosz o nawierzchni szabrowanej i częściowo brukowanej wysadzona drzewkami szlachetnymi, długości 7 kilometrów, stanowi pierwsze połączenie z sąsiednim powiatem Bialskim, co ma bardzo doniosłe znaczenie komunikacyjne dla tak odległego powiatu w Województwie jakim jest powiat Włodawski.

Budowa drogi rozpoczęła się w 1926 roku i do 1928 roku przygotowane były roboty ziemne, zaś w końcu 1928 roku rozpoczęto pracę w pełnym tempie i zakończono całość budowy w dniu 30 października bieżącego roku.

G m i n a R o m a n ó w, dn. 10 listopada r. b. święciła otwarcie szkoły 3 kl. im. Ignacego Kraszewskiego wybudowanej własnym kosztem.

Jestto już druga szkoła wzniesiona o własnych siłach.

Budynek szkolny pobudowano w bliskości starego dworku rodziny Kraszewskich, gdzie Ignacy Kraszewski wiele lat przebywał, pracując w tym cichym zakątku podlaskim nad swemi powieściami.

Fabryka mebli żelaznych, wózków dzieciennych i odlewnia żelaza

J. NEUFELD WARSZAWA - PRAGA
ul. Brukowa 4/6. Tel. 44-66.

ŁÓŻKA, wózki dzieciinne, dział lekarski. Dostawy dla instytucji samorządowych.
Sprzedaż detaliczna po cenach hurtowych.

545b

WIKLINY sadzonki, gwarantowanej dobroci, dostarcza

FR. BORSUK, Zielna 24, Warszawa.

Firma **P. W. K.** wielkim odznaczona medalem srebrnym.

Plac i część drzewa do budowy szkoły ofiarował p. Rościszewski, obecny właściciel dóbr Romanowskich.

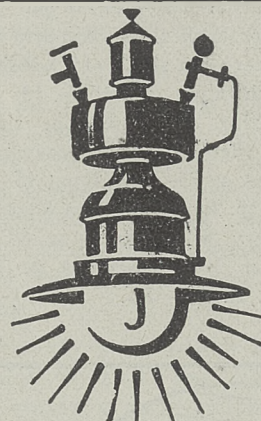
Po odprawieniu mszy św. w starej kaplicy dworku ks. prof. oszcz Stokowski poświęcił budynek szkolny, po czym nastąpiło szereg przemówień okolicznościowych.

ZJAZD SAMORZĄDOWY W KOŚCIERZY-NIE (WOJ. POMORSKIE). Odkonano tu zebranie wójtów, przełożonych obszarów dworskich, sołtysów i członków wszystkich rad gminnych powiatu, w liczbie około 600 osób. Zebranie zagał p. starosta Malanowski, poczem wygłosił przemówienie pouczające członków rad gminnych o ich prawach oraz zadaniach i obowiązkach obywatelskich. W wygłoszonych referatach zebrani zostali zaznajomieni z tokiem urzędowania i z głównymi zasadami administracji państwowej i samorządowej. Poza tem wygłoszono obszernie referaty o sprawach sanitarnych, o przysposobieniu wojskowem i o zasadach komunalnej oszczędności.

BRUKOWANIE ULIC W ŁODZI. W d. 16 ub. m. zakończony został sezon miejskich robót brukarskich.

W roku bieżącym Magistrat zabrukował ogółem około 6 klm. ulic (35 tysięcy metrów kwadratowych), przebrukowano zaś 40 tysięcy metrów kwadratowych.

NAJLEPSZE!

NAJPOPULARNIEJSZE!

5-8 GROSZY na godzinę

kosztuje oświetlenie ulic placów i zabudowań za pomocą silnoświecących lamp

POLMET Sp. Akc.

FABRYCZNY SKŁAD SPRZEDAŻY:

BIURO „JANGOS” WARSZAWA
TECHN. - HANDL. Senatorska 38 Tel. 13-41.

FABRYKA: LWÓW, NOWEJ RZEŻNI 25.

Wiadomości gospodarcze

P. Z. U. W. NA AUTOPOGOTOWIE STRAŻACKIE.

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, doceniając znaczenie szybkiej pomocy w razie wypadków ogniowych, udziela samorządom pożyczek ulgowych oraz zasiłków bezzwrotnych na zakup autopogotowia.

W roku 1927, P. Z. U. W. udzielił pożyczek, bądź zasiłków bezzwrotnych na zakup autopogotowia strażackich 17 miejscowości, w roku 1928 — 33 miejscowości i w roku bieżącym do dnia 1 listopada — 36 miejscowości.

Pożyczki te i zasiłki uzyskują od P. Z. U. W. w pierwszym rzędzie miasta powiatowe, a następnie większe osiedla, posiadające w okolicy drogi bite, umożliwiające dojazd samochodem do sąsiednich wiosek.

KURSY WALUT

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 25.XI. 1929).

1 dol. St. Zjedn. = 8,87 — 8,91 zł.

100 frank. szwajc. = 172,63 — 173,49 zł.

1 funt szterl. = 43,39 — 43,60 zł.

100 frank. franc. = 35,21 — 35,03 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 25. XI. 1929 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 118,00—118,25 zł.; 5 proc. państwowa pożyczka premjowa dolarowa 64,75 zł.; 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161,68 złotym obiegowym); 8 proc. obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego. 94 zł. (w złotych w złocie = 161,68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodar-

stwa Krajowego 83,25 zł.; 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83,25 zł.; 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94,00 (w złotych w złocie = 161,68 złotym obiegowym); 7 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 83,25 zł.; 7 proc. Listy Zastawne Ziemskie dolar. — dol. (= — złot.); 4½ procent Listy Zastawne Ziemskie 47,00 zł.; 8 proc. oblig. Polskiego Banku Komunal. III em. — zł.; 5 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 51,25 zł.; 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 67,25 zł.; 8 proc. m. Piotrkowa — zł.; 8 proc. Listy Zastawne Łodzi zł. 60,5 Akcje Banku Polskiego — 169 — 167 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania)

W dn. 25.XI 1929 r.: Warszawa:

Zyto 25,5 — 26 zł.

Pszenica 41 — 42 zł.

Jęczmień 25 — 29 zł.

Owies 25 — 25,5 zł.

CENY HURTOWE WARZYW.

(Notowania warzywnego targowiska w Warszawie przy ulicy Grójeckiej 12, z dnia 23. XI. 1929 r.)

Buraki za kopę (60 sztuk) zł. 4 — 5, na wagę za 100 kg. zł. 5 — 6. Brukselka za 1 kgr. zł. 0,4 — 0,6. Cebula twarda na wagę za 100 kg.: I gat. zł. 20 — 18, II gat. zł. 11 — 16. Chrzan za 1 klg. zł. 1,52. Fasola strączkowa zielona za 16 kg. zł. —, żółta zł. —. Groch strączkowy za 1 kg. zł. —. Ka-

laffory kopa: za I gat. zł. 16 — 24, II gat. 7 — 10, III gat. zł. 5 — 3. Kalarepa w pęczkach zł. —. Kapusta na wagę, za 100 kg biała zł. 7,20—7,50, czerwona zł. 12—15, włoska za kopę zł. 8—12. Koperek w pęczkach kopa. zł. 16 — 14. Majeranek zł. —. Marchew za kopę zł. 6 — 5, na wagę za 100 kg zł. 5—6. Ogórki kopa zł. —. Pietruszka w pęczkach kopa zł. 8 — 10. Pomidory za 1 kg.: I gat. gr. 75—1,00, II gat. 45—50. Pory w pęczk. za 60 sztuk zł. 12 — 16. Rzodkiewki za koszyk zł. —. Sałata za kopę zł. 5 — 8. Selery w pęczkach za 60 sztuk zł. 24 — 16. Szczaw za 16 kg. zł. 3 — 4. Szpinak za 16 kg. zł. 7 — 7,50. Ziemiaki za 100 kg. zł. 7 — 7,5.

NABIAŁ.

W dn. 7. XI. 1929 r.: Warszawa:

Mleko niezbierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,43 zł.

Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 6,50 zł. mleczarskie deserowe II gat. 5,80 zł.; mleczarskie solone 6,00 zł. oselkowe 5,6 zł.

Ceny masła w detalu rozumieją się o 15% więcej cen d-talicznych.

Jaja świeże za 1 kg. (15 — 17 szt. zależnie od wagi) 4,00 zł.

Jaja świeże za sztukę 0,45 zł.

NIEZBĘDNE W KAŻDEM BIURZE

MASZYNY DO PISANIA „UNDERWOOD”

ARYTMOMETRY „ORIGINAL-ODHNER”

ZAPISUJĄCE MASZYNY DO LICZENIA I DO WYPISYWANIA

WYKAZÓW LICZBOWYCH „SUNDSTRAND”

POWIELACZE ANG. „ELLAMS”

BIURKA I STOLIKI POD MASZYNY

G. GERLACH, Warszawa, Ossolińskich 4, tel. 1-77

SZKOŁA WARSZTAT

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: P. Lucjan Świdziński, radny m. Hrubieszowa, zapytuje, czy członek wydziału powiatowego może być jednocześnie radnym miasta niewydzielonego na terenie tegoż powiatu.

Odpowiedź: W okólniku z dn. 17 września b. r. Nr. 197 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, opierając się na art. 63 dekretu o samorządzie miejskim z dn. 4.II. 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 13, poz. 140), w myśl którego wydziały powiatowe sprawują w I instancji nadzór nad miastami niewydzielonymi, udzieliło wyjaśnienia, że członków wydziałów powiatowych i urzędników tych wydziałów należy uznać za osoby, które nie mogą być członkami rad miejskich.

Dowiadujemy się jednakże, iż w sprawie tej Związek Miast wystąpił do Ministerstwa z memorjałem, w którym broni tezy, że radni miejscy mogą być członkami wydziału powiatowego, co do nich bowiem nie zachodzi obawa kolizyj pomiędzy ich obowiązkami, jako radnych, a obowiązkami, jako członków władzy nadzorczej, a zastosowanie się miast i wydziałów powiatowych do wyjaśnienia Ministerstwa, spowodowałoby nieraz utratę bądź przez miasto bądź przez wydział powiatowy cennych jednostek i pożytecznych dla obu stron działań samorządowych.

Jest zatem jeszcze nadzieja, że Ministerstwo zmieni swoje stanowisko co do radnych.

2. Pytanie: P. Pom. pis. gm. pow. święciańskiego zapytuje, jaki dodatek mieszkaniowy należy się pracownikowi gminy, żonatemu, pobierającemu uposażenie w/g XIII grupy uposażenia.

Odpowiedź: Podatek ten od dnia 1 stycznia b. r. wynosi miesięcznie 22 zł.

3. Pytanie: P. A. Warnawin, sekretarz gm. Wiazyńskiej, zapytuje:

1) czy i na jakiej podstawie Urząd Gminy ma prawo dokonać wymiaru gminnego podatku wyrównawczego, oraz sejmikowych opłat drogowych — od wykupionych w Urzędzie Skarbowym przez przedsiębiorcę leśnego kart rejestracyjnych; kiedy Urząd Gminy dokonał wymiaru — przedsiębiorca wniósł odwołanie, motywując, że w ust. z dnia 1 marca 1927 r. (Dzien. Ust. Nr. 27, pozł 208) niema mowy o kartach rejestracyjnych;

2) czy na podstawie kart rejestracyjnych, które opiewają, że w poszczególnych miejscach, w puszczy na brzegu rzeki, będą urządzone składy na drzewo, można dokonać wymiaru gminnego podatku od sztyldów, jakkolwiek właściciel składów żadnych sztyldów nie posiada.

Odpowiedź: ad 1) Karty rejestracyjne nie stanowią jakiegś odrębnej daniny, lecz są niejako dodatkiem do świadectw przemysłowych i handlowych. Opłacają je

przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe — obok cen świadectw przemysłowych i handlowych — w stałej wysokości 10 zł. za każdą kartę, za należące do przedsiębiorstwa oddzielne składy oraz za zakłady hurtowej sprzedaży wyrobów własnej produkcji, nie stanowiących oddzielnych zakładów handlowych (ob. art. art. 22 i 23 ustawy z dn. 15.VII.1925 r., Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550). Dlatego też jeżeli o cenach świadectw przemysłowych i handlowych mówi się jako o oddzielnej daninie, stanowiącej podstawę wymiaru niektórych danin komunalnych (bo właściwie — razem z podatkiem obrotowym — podpadają one pod pojęcie podatku przemysłowego), to w daninie tej mieszczą się również karty rejestracyjne, chociażby nawet nie były wyraźnie wymienione.

ad 2). Okoliczność, że dana osoba fizyczna lub prawna może, a nawet powinna mieć szyld, nie daje jeszcze oczywiście żadnej podstawy do wymiaru podatku od szyldów, jak długo osoba ta szyldu nie wywiesi.

4. *Pytanie:* Urząd gm. Braszewickiej, pow. Drohiczyńskiego, zapytuje:

1) czy rada gminna ma prawo oddać grunty szkolne w dzierżawę na dochód budżetu gminy, jeśli grunty te są dotychczas w użytkowaniu nauczycieli;

2) dokąd skierować wniosek o ukaranie mieszkańca gminy za odmowę wezwaniu sołtysa, aby odprowadził umyślowo chorego do rodziców, skoro starostwo od-

powiedziało, iż — dla braku podstaw prawnych do karania — mieszkańca tego nie może pociągnąć do odpowiedzialności karnej.

Odpowiedź: ad 1) Stosownie do art. 17 ustawy z dn. 17.II. 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) „o przeznaczeniu gruntów szkolnych, znajdujących się na terenie gminy, na użytek szkół i nauczycieli, w myśl obowiązujących przepisów, decydują organa samorządu szkolnego gminy. Od decyzji tej gmina i nauczyciel mogą odwołać się do rady szkolnej powiatowej, która rozstrzyga ostatecznie“.

ad 2) Doniesienia w sprawach karnych przeciwko mieszkańcom gminy można kierować bądź do sądu (prokuratora), jeżeli chodzi o przestępstwa, skwalifikowane jako takie w kodeksie karnym, bądź też do władz administracyjnych, w szczególności — poza nielicznymi, specjalnie w ustawach określonymi wypadkami — do powiatowej władzy administracji ogólnej (w danym wypadku — do starostwa), jeżeli chodzi o wykroczenia, przekazane orzecznictwu władz administracyjnych (ob. rozp. Prezyd. Rzeczypospolitej z dnia 22.III.1928 roku, Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 365). W niniejszym wypadku zatem doniesienie zostało skierowane pod właściwym adresem i gminie przysługuje jedynie prawo ewent. odwołania się do wojewody od orzeczenia starostwa.

H. i P.

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc. ZARZĄD I CENTRALNE BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót telegr. Warszawa — Meljoracje.

Oddziały: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczyca, Łuck, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B.

Institucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r., współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie), meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, budowle wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.

522b.

K o m u n i k a t y

O ORGANIZACJI PRZETWÓRCZOŚCI I ZBYTU W ROLNICTWIE.

Poważne badania naukowe stanu materialnego naszej wsi w ramach współczesnych warunków współżycia i współzawodnictwa gospodarczego różnych państw i kontynentów udowadniają niezbicie, że stan ten może stać się groźnym dla kraju naszego, którego podstawą bytu i wielkomocarstwowego rozwoju stanowi rolnictwo.

Badania te stwierdzają, mianowicie, że na wsi naszej znajduje się poza 5 milion. bezrobotnych — w znaczeniu nadmiaru sił w stosunku do potrzeb zbyt niskiej produkcji, co powoduje stratę do 2 miliardów dni w roku i nieprodukcyjne koszty utrzymania, wynoszące do 8 milionów zł. dziennie, że w związku z tem przeszło 6 milionów ludzi z tego środowiska odżywia się niemal głodowo, że stan fizyczny tej lichy odżywiającej się ludności, sądząc z pomiarów poborowych, upada, że lichwa

w zbożu pomiędzy przednówkiem a późniwem sięga powszechnie 500 i więcej % w stosunku rocznym, że przetwarzanie płodów rolnych i ich zbyt znajdują się w stanie zupełnego chaosu i zaniedbania i t. p.

Wreszcie, ścisła rachunkowość prowadzona po całym kraju w gospodarstwach włościańskich, sięgająca

już obecnie tysiący ich, a kontrolowana przez Organizację rolniczą od kierunku Instytutu Puławskiego, wykazuje olbrzymie różnice w dochodowości różnych gospodarstw zależnie od ich obszaru, a w związku z tem intensywności i nakładu na pracę. Oto, jak przedstawiają się różnice:

Obszar w ha		Przych. got. wzgl.			Dochód brutto bezwzględny z ha			
od	do	ze zbóż	z hodowli	z innych źródeł	z bydła	z trzody	z drobiu	Ogółem
30	50	18,7 ⁰ / ₀	48,1 ⁰ / ₀	33,2 ⁰ / ₀	80,76	42,12	9,71	295,98
2	3	4,9 ⁰ / ₀	59,9 ⁰ / ₀	35,2 ⁰ / ₀	312,09	200,28	52,08	1019,31
Z ł o t e i g r o s z e								

Już z tych niewielu liczb widać, że główny dochód gospodarstw włościańskich z hodowli, stanowiący od 48 do 60% całego przychodu gotówkowego, różni się w stosunku do ha cztero, pięcio i aż blisko sześć-krotnie w jednych gospodarstwach w stosunku do innych. Współrzędnie z tem, zestawiając ze sobą rozchód na robociznę w dniach i w kosztach na ha, a znaczy, zestawiając pojemność pracy w obu tych kategoriach gospodarstw, otrzymujemy, co następuje:

Ilość dni roboczych pieszych na ha			Nakład na rob. na ha	Zarobek dzienny	Dochód czysty z ha
Własn.	najmu	Razem	Złote i grosze		
17	26,5	43,5	122,18	1,94	86,17
188,2	42,3	230,5	567,28	2,84	169,23

Widzimy znów z tej tabelki, że pojemność pracy, i to pracy, dającej o połowę większy zarobek pracującym, a podwójnie większy dochód czysty z gospodarstwa, wzrasta w mniejszych obszarowo gospodarstwach o blisko 190 dni w roku na ha!

Oto, i leży przed nami, wysnuta tym razem nie z czego innego, jak z samego życia i doświadczenia ta praktyczna i realna droga, po której idąc, możemy te

puste 2 miliardy dni w roku zamienić na dni zarobkowe i to znacznie wyżej płatne.

Cel ten możemy osiągnąć jednak tylko przez ogólną krajową organizację przetwórczości i zbytu w rolnictwie, która pozwoli na stopniowe zwiększanie nakładów, pojemności pracy i czystych dochodów w paru milionach gospodarstw rolnych.

Zagadnieniu tej organizacji poświęconem jest właśnie w wyniku długoletniej pracy zbiorowej autorów specjalne wydawnictwo p. t.: „Wytyczne programu organizacji przetwórczości i obrotu w rolnictwie“.

Najwyższe odznaczenia

Rok założenia 1840

Niezmównane polskie

PIANINA

PIERWSZORZĘDNEJ FABRYKI

J. KERNTOPF i S^{yn} S. A.

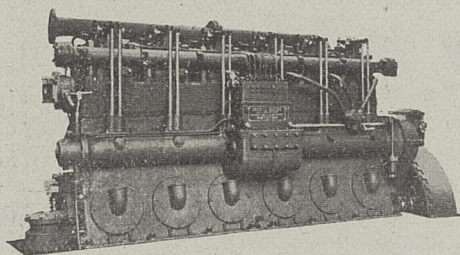
Skład fabryczny: WARSZAWA, Szpitalna 9. Tel. 94-12.

Sprzedaż na spłaty długoterminowe

662a

Wydawca: „Samorząd”. Spółka Wydawnicza.

Redaktor odp. Roman Grochowski.

„WINTERTHUR“

CAŁKOWITE URZĄDZENIE ELEKTROWNI.

Dogodne warunki

Niskie oprocentowanie.

SPÓŁKA AKCYJNA PRZEDSIĘBIORSTW TECHNICZNYCH

ZABOROWSKI i S^{ka}

WARSZAWA, TRĘBACKA 10. Adres telegr. „GENERATOR“

poleca znane ze swej dobroci silniki Diesla, silniki na gaz ssany

SZWAJCARSKIEJ FABRYKI LOKOMOTYW I MASZYN

w WINTERTHUR